

Tillgodoräknande av anställningstid enligt 5 § andra stycket, 22 och 25 §§ LAS för lärare utan i skollagen föreskriven utbildning – obehöriga lärare

1. Angående vikariatskonverteringsregeln i LAS

Bestämmelsen i 5 § andra stycket LAS – en bortre gräns för vikarier – trädde i kraft den 1 januari år 2000 och innebär att om en arbetstagare har varit anställd hos arbetsgivaren som vikarie i sammanlagt mer än tre år under de senaste fem åren, övergår anställningen automatiskt till en tillsvidareanställning.

Kontakter med Lärarförbundet

Hur bestämmelsen ska tillämpas på läraryrket har tidigare varit föremål för överläggningar med Lärarförbundet och lett till följande mellan Svenska Kommunförbundet och Lärarförbundet likartade tolkning.

Även om bestämmelsen gäller inom läraryrket måste man beakta följande.

Skollagen, som varande speciallagstiftning, med dess behörighetskrav för att bli tillsvidareanställd som lärare, förskollärare eller fritidspedagog i skolväsendet (lärare i förskoleklass och uppåt) tar över LAS. Det betyder att exempelvis en obehörig lärare inte kan återropa bestämmelsen i 5 § andra stycket LAS som grund för att bli tillsvidareanställd lärare trots att hon eller han uppfyller bestämmelsens krav på minst tre års sammanlagd vikariatstid hos arbetsgivaren/kommunen.

Behörighetskrav enligt skollagen och vikariatsregeln i LAS

Arbetsdomstolen har i dom 2002 nr 92 prövat hur skollagens behörighetskrav förhåller sig till LAS, se SK cirkulär 2002:85 "Gotlandsdomen".

Slutsatsen är att skollagens behörighetskrav i 2 kap. 4 § och 5 § tar över LAS konverteringsbestämmelse i 5 § andra stycket, enligt principen att speciallag har företräde framför allmän lag. Det innebär att en obehörig lärare inte kan konverteras till en tillsvidareanställning som lärare. En behörig lärare konverteras dock när hon/han uppfyller bestämmelsens tre/femårsregel.

Om en obehörig lärare vikarierar som lärare ska hon/han dock tillgodoräkna sig vikariatstiden vid senare vikariat som exempelvis elevassistent, som inte är förenad med samma krav på behörighet, för att uppfylla tre/femårskravet.

Av den skriftliga anställningsinformation som arbetsgivaren enligt 6 a § LAS är skyldig att lämna till arbetstagaren ska framgå om det är fråga om tidsbegränsad anställning som obehörig lärare enligt skollagen eller om ett egentligt vikariat.

2. Angående företrädesrätten till återanställning

Utdrag ur Bilaga M till AB 05:

”Vissa bestämmelser om turordning och företrädesrätt (AB § 35)

5 p. § 35 tillförs:

Visstidsanställning

a) Visstidsanställning för arbetstagare utan enligt skollagen föreskriven utbildning ger inte företräde enligt 25 § LAS till återanställning.

b) - - - ”

Inskränkning i företrädesrätten för obehöriga lärare

Anställning som obehörig lärare, (motsvarande gäller fritidspedagog och förskollärare i förskoleklass) ger inte rätt till företrädesrätt till återanställning enligt 25 § LAS. Däremot får en obehörig lärare som är anställd enligt 5 § eller 5 a § LAS eller med stöd av skollagen 2 kap. 5 §, tillgodoräkna sig den anställningstiden vid beräkning av kvalifikationstiden enligt 25 § första stycket LAS vid en senare arbetsbristuppsägning från en AB/LAS-anställning utan behörighetskrav.

Det innebär att en obehörig lärare inte kan erhålla en anställning som lärare med stöd av 25 § första stycket LAS. I en senare anställning, utan behörighetskrav, får hon/han dock tillgodoräkna sig tiden som obehörig lärare retroaktivt enligt nämnda lagrum i LAS.

Exempel: Kalle arbetar som obehörig lärare i åk 7-9. Han har haft anställningar i två år som obehörig lärare enligt skollagen. Därefter lämnas besked om att han inte får en ny visstidsanställning. Kalle vill gärna arbeta kvar i samma skola, och får ett vikariat som skolmåltidsbiträde i tio månader. Vikariatet upphör, och Kalle ska då tillgodoräknas all anställningstid (två år och tio månader). Han har därmed företrädesrätt till fortsatt arbete som skolmåltidsbiträde eller andra lediga befattningar enligt AB/LAS.

Lärare som blir behörig under en pågående tidsbegränsad anställning

Vid tillämpning av Bilaga M till AB 05 punkt 5 a) gäller att om en obehörig lärare som har en tidsbegränsad anställning, blir behörig, så får hon/han tillgodoräkna

sig anställningstid enligt 25 § första stycket LAS för hela den senaste anställningsperioden d.v.s. även för anställningstid som läraren inte varit behörig.

Exempel: Lisa har en visstidsanställning som obehörig lärare i årskurs 4 fr.o.m. den 1 juli 2005. I oktober samma år får hon sin lärarexamen för åk 4-9. Lisa kan nu tillgodoräkna sig anställningstid fr.o.m. den 1 juli 2005.

3. Angående beräkning av anställningstid vid turordning enligt 22 § LAS

Lärare med tidsbegränsad anställning enligt LAS eller skollagen

En lärare som är anställd enligt 5 §, 5 a § LAS eller enligt skollagen 2 kap. 5 § och som senare får en tillsvidareanställning enligt AB/LAS, får i den anställningen tillgodoräkna sig anställningstiden som obehörig lärare. Det får betydelse vid beräkning av den sammanlagda anställningstiden enligt 22 § LAS och kommer att påverka inplaceringen i turordning vid en senare arbetsbristuppsägning från tillsvidareanställningen enligt AB/LAS.

Exempel: Cesar arbetar som obehörig lärare sex månader i kommunen. När termen är slut söker han annat arbete och får en tillsvidareanställning som vaktmästare i samma kommun. Efter två år råder arbetsbrist inom vaktmästeriet och turordning sker. Cesars sammanlagda anställningstid inkluderar även de sex månadernas anställning som obehörig lärare.

Skollagen eller LAS som grund för tidsbegränsad anställning av obehöriga lärare?

Vid anställning av obehöriga lärare rekommenderas att tidsbegränsad anställning enligt 2 kap. 5 § skollagen anges som grund. Se vidare information i SK cirkulär 2002:122.